15e JAARGANG CURAÇAO DEN 3den SEPTEMBER 1898. No. 766

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2, — met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2, — pa tres luna pagar pa dilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,20.

Curaçao 2 September.

EEN VERKEERDE BESCHOUWING.

—o—

I

Waarlijk, wij hadden gelijk,—de uitkomst heeft 't wederom voor de zooveelste maal bewezen — toen wij in een onzer vorige nummers schreven : "Het zou een nutteloos werk zijn al deze verdachtmakingen te willen weerleggen." Wij bedoelden toen de verdachtmakingen, die op het oogenblik tegen de geestelijkheid in de Spaansche koloniën de ronde doen.

In plaats van zijn beschouwing eenigszins te wijzigen of maar wijselijk te zwijgen, toen men het oordeel van onpartijdige personen als van Dr. Karl von Scherzer en van Von Humboldt gehoord had, verdedigt het locaal blad, welks woorden wij aanhaalden, zijn standpunt op de volgende onhandige wijze :

„ No es nuestro ánimo entrar en polémicas con otros periódicos locales ni estranjeros, mucho menos cuando se rozarian con cuestiones religiosas.

En nuestros artículos, y revistas consignamos HECHOS, tales como aparecen en la historia. Si esas verdades hieren á estos ó aquellos la culpa no está sino en los hechos, y nó, en el hecho de que las produzcamos.

Las administraciones coloniales de todas las naciones europeas en los tiempos pasados, pecaron contra los indígenas. En épocas más cercanas lo comprendieron la Holanda y Inglaterra, continuando España en las Filipinas trillando el mismo camino de siglos anteriores.

De que los indígenas de las Filipinas, insurreccionados contra España, no simpatizen con las órdenes religiosas, no hay duda alguna. Mayor y más alta autoridad para probar esta verdad no se podrá exijir que la del Papa Leon XIII, que acaba de recomendar á los monjes en Manila se pongan bajo la protección de las fuerzas americanas.

Si tantos fueran los servicios que les hubieran rendido los monjes á aquellos indígenas, no deberían temer las venganzas de los insurrectos si llegaran estos á apoderarse de Manila, y no tendrian ellos que ponerse bajo el amparo de las fuerzas americanas, como les indica el sabio y prudente jefe actual de la Iglesia.

De *Oficina Maritima*, want dat blad bedoelen wij, veronderstelt dus, dat om een beschouwing te leveren over dezen of genen staat van zaken, het genoeg is eenige feiten aan te halen en die te plaatsen in het licht, waarin men zelf ziet, zonder te onderzoeken, of die feiten wel hebben plaats gehad zooals ze verhaald worden en of het licht, dat men aanbrengt, niet valsch licht is.

Gelukkig zijn de beschouwingen van de *Oficina Maritima* wel niet van zooveel gewicht, dat ooit aan de Redactie van dat blad de constructie der geschiedenis van den opstand op de Philippijnen zal worden toevertrouwd ; onder ons echter zou het kunnen zijn, dat zij deden wat zij elders doen, namelijk : den argwaan en den haat tegen de Katholieke geestelijken en kloosterlingen opwekken en aanvuren; en daarom dan ook komen wij op deze zaak terug. Wij willen een laatste, ofschoon, wij voorzien 't bijna met zekerheid, ijdele poging wagen om de opvatting van de *Oficina Maritima* omtrent de werkzaamheid der kloosterorden op de Philippijnen en de gevolgen daarvan, meer in overeenstemming te brengen met de overtuiging van *deskundigen*.

Het behoeft wel niet gezegd, dat wij onze zegslieden niet kiezen uit de Katholieke Spaansche schrijvers. Met allen schijn van recht zouden zulke getuigen als partijdig kunnen worden gewraakt. Integendeel nemen wij bij voorkeur als getuigen : geleerden van het Angel-saksisch ras, dat zeker niet van Spaansche sympathieën zal verdacht worden, een bekend vertegenwoordiger der *deutsche Wissenschaft* en, voor zooveel het den Spanjaard geldt, een man van anti-clericale gevoelens.

Dezen zijn het, die getuigen zullen, in hoeverre de beschuldiging waarheid bevat, als zouden de kloosterorden op de Philippijnen de bevolking van alle onderwijs hebben verstoken gelaten, haar onderdrukt en overheerscht, op hare kosten zich rijkdommen verworven en ten slotte zoozeer den haat der inlanders gaande gemaakt hebben, dat dezen, het juk moede, tegen al wat Spaansch is opstonden.

Beginnen wij met den bedoelden Spanjaard, don Juan Alvarez Guerra, die in 1887 de beschrijving eener reis door de Philippijnen uitgaf in drie deelen. In het tweede deel, blz. 73 en vv. schrijft hij het volgende, waarvan de aanhef, met zijn scherpen en nauwelijks bedekten aanval op de kloosterorden in het algemeen reeds van 's mans gevoelens doet blijken.

Op de Philippijnen onderscheidt de monnik zich geheel van datgene, wat men gewoonlijk onder het woord verstaat, en daardoor wordt hij door velen verkeerd beoordeeld. Wie in hem het type van den stillen celbewoner of tot praal geneigden abt van den ouden tijd meent te vinden, vergist zich geweldig. De Philippijnsche monnik is van een rechtschapen karakter, een eerlijk man, een aardig vroolijk mensch in den omgang, een *gentleman*, die alle hoedanigheden van den man uit de wereld vereenigt met de aan den priester passende waardigheid.. . Zijn invloed is zoo groot, dat ik geen oogenblik aarzel hem als den voornaamsten factor der beschaving aan te duiden, die wij op de Philippijnen bezitten.

In mijn streven om in dit boek de naakte waarheid te zeggen, en overigens geenszins de gezindheid en opvatting der monniken deelend, vervul ik met het afleggen van bovenstaande verklaring slechts een plicht der rechtvaardigheid.

God gave, dat alle Spanjaarden, die naar de Philippijnen komen, zich zoo gedroegen als de monniken, die voor de eilanden niet slechts eene weldaad maar eene ware noodzakelijkheid zijn.

Uit deze laatste woorden zou men allicht geneigd zijn op te maken, dat de schuld aan de verkeerde toestanden, die op de Philippijnen evengoed zullen bestaan als in welke kolonie ter wereld ook—Oost en West niet uitgezonderd — veeleer aan het burgerlijk en militair dan aan het geestelijk element zou liggen.

Deze opvatting vindt bevestiging in hetgeen C. A. Tannert schrijft in zijn *Ultramar*, 1893, blz. 99, waar hij spreekt over den dorpsmissionaris op de Philippijnen :

Hij reist naar de hoofdstad, treedt als verdediger zijner parochianen op voor den rechter, verzoekt, en dreigt ook, als er gewelddadigheden moeten worden weerhouden van de zijde der wereldlijke, vaak weinig nauwgezette ambtenaren.

Maar altijd blijft hij in het dorp *Castila*, d. w. z. Spanjaard. Hij is de vertegenwoordiger van het blanke ras, die zijne regeering en de door haar ingevoerde beschaving representeert. Zoolang het niet gelukt eene sterke stroeming Europeesche landbouwers naar den Philippijnschen archipel te leiden — en dat zou zeer bezwaarlijk gaan wegens het klimaat — zullen de ordesgeestelijken, die steeds voor elkander opkomen, steeds vreedzaam en offervaardig werkzaam zijn, er onmiskenbaar één der grootste steunpilaren van Spanje's gezag blijven.

Men heeft tegen den missionaris op de Philippijnen ingebracht, dat hij de Spaansche heerschappij als een despoot doet gelden. Men hoore, wat een der beste kenners van dien archipel, John Foreman, zegt in zijn *The Philippine Islands*, 1890, blz. 155:

De geschiedenis leert, dat gedurende de beide laatste eeuwen van Spaansche heerschappij de onderwerping der inboorlingen en hunne schikking in den nieuwen staat van zaken minder te danken was aan de maatregelen der regeering dan wel aan de bekwame werkzaamheid der missionarissen. Meestal slaagden zij er in, met vreedzame

---

FEUILLETON.

Un Castiljo bieuw.

Es bieuw Hobrecht tabata en berdad un bon homber.

Den nos reunion ningun di nos tabata sabi un heroicidad particular di djé pa conta, ma é mes tabata na haltura di toer noticia, i su coerazón tabata semper trankil. Toer hende tabata gusté, no obstante su naturaleza rabiosa i obstinado ; i tin ciertoe tempoe ningun hende por hacié contentoe of hacié lamanta for di mesa—su amigoenan ta keda sinta na mesa combersando i é tabata semper agradecido na nan, ma sin papia nunca un palabra ai-riba.

Asina a pasa muchoe anja ; un ciertoe anochi nos tabata sinta ta toema un poco binja, senjor Luzius koe a caba di tabata presentá na nos, a coeminza papia di es donjo nobo di es castiljo koe ta na un distancia corticoe for di ai.

Mi a spanta ora mi a mira Hobrecht hustamente ora é tabata poné su glas na boca. Ma el a ponéle abao sin bebé ni un drup afó, ma coe asina un forza, koe el a garna, i es binja a bacia riba mesa.

El a bira pálido manera morto.

"No toema mi na maloe, Senjores !" é dici, moenstrando na es binja koe a drama riba mesa, después el a ranca su bonetji koe tabata na kapstok i el sali for di sala despues di a doena un saludo cortico.

Un silencio doloroso a sigi. Nos amigoe desgraciado no a comprendé nada i admirá é tabata mira un pa un di nos.

"Ma kiko esai ta nificá ?" é dici por fin.

E no a haja ningun respondi. Algun di nos a sigi bebé su binja, otro tabata frega nan orea, ma ningun no a papia nada.

"Ma Senjores," Luzius dici un poco molestiá, sea asina bon di bisa mi coe kiko mi por a ofendé es reunión aki. Si ta mi persona mes, anto".

Mi a cohé su mân tené coe dulzura.

"Di ningun manera, mi bon amigoe ! Si bo no tin nada contra, nos ta bai keier un poco, pasobra aki ta masjar calor, bo no ta sinti ?"

Mi a haci un senjal coe né, pa é comprendé koe mi kier papia coe né sol.

Nos a toema nos sombré i nos a sali. Tabata un anochi excelente ! Luzius tabata sigi mi, ma sin papia un palabra.

Porta di stad a keda nos tras, i es olor di jerba berde i di tera muhá koe tabata jena aire, tabata traha favorablemente riba nos.

Mi amigoe a comprendé, koe mi tabatin algo serio di papia i el a doena mi tempoe di corda. No tabata muchoe fácil pa mi di trecé tper loké a pasa atrobé na mi sintir.

Poniendo mi manoe cóe confianza den es di mi amigoe, mi tabata moenstré coe mi otro manoe den horizon, un castiljo bieuw trahá na moda di den tempoe di noblenan.

E tabata presenta na nos bista grandioso i sombrío, pa motiboe di es luz débil di streanan koe tabata luzé ; i mas cerca djé nos tabata jega, mas romantica é tabata parcé nos.

"Bo ta mira, mi amigoe," mi dici por fin, "un aclaracion di loké a pasa mi por doena bo solamente aki den naturaleza, bao di cieloe i leuw for di toer hende. Aki solamente bo por huzga koe nos mester rechazá nos amigoe bieuw Hobrecht, of acepté como amigoe den reunion.

"Bini aki, ata un banki, i anochi ta agradabel !"

"Hobrecht i mi tabata mes bieuw. I mi mester bisa bo, den nos hubentud nos tabata hoben di mas loco i di mas insolente koe hende por a imagina. Nos tabata semper huntoe, nos a bai mes scool tem nos tabata mucha i nos a separa for di otro té tempoe mi a bai universidad i el a bai scool pa sinja agricultura. Den toer kietud awor mi kier a prepara mi pa refendario. Mi a hajé es tempoe ai den coenucoe di su tata, koe no ta muchoe aleuw di aki ; i koe é ta bini stad coe su cabainan, hende no sabi cual mester ta mas suhetá, el of su cabainan.

"Ma é tabata un bon diabel ! Mi tabata kier é mescos koe promé.

"Den nos reunion tabatin també algun hobencito, berdadero jagdó, arrogante i na estado di toer trampa ; na un palabra nos tabata conocir den henter stad.

"Na un cierto ocasión nos toer tabata huntoe, i como nos no por a inventa ningun locura pa haci, nos a coeminza conta algun historia di soembi.

"Es anochi ai, nos tabatin un novice den nos companía : es hoben intendente di es castiljo ai.

"Es hoben ai, mas ó menos di un binti cinco anja di edad, coe un famoso exterior, un wowo brilijante, cabei gekrul (nunca lo mi por loebidé) a tendé

overreding, de inlanders trouw aan de Spaansche kroon en ontvankelijk voor de beginselen der beschaving te maken.

Op de omstandigheid, dat de kloosterorden geheele stammen tot het Christendom bekeerden (Tannert vermeldt, dat de Jesuïeten zelfs drie geheele Mahomedaansche dorpen Christelijk wisten te maken), wenschen wij in dit geval geen nadruk te leggen, omdat het feit niet steeds op even hooge waarde wordt geschat door velen, die "de opleiding tot Christelijke en maatschappelijke deugden" overigens niet altijd verwerpelijk achten. Toch zij het ons veroorloofd, in verband hiermede te wijzen op de uitspraak van Sir Crawfurd, voormalig gouverneur van Singapore, die in de *Times* van 2 December 1858 schreef :

Op de Philippijnen hebben de Spanjaarden vele millioenen inlanders voor het Katholiek geloof gewonnen, wat eene onschatbare verbetering van hunnen socialen toestand tengevolge had.

Het maatschappelijk voordeel der Christelijke zending erkent ook Mac Micking in zijn *Recollections of Manila and the Philippines*, blz. 290 :

Duizenden wilden zijn door de missionarissen vreedzame landbouwers geworden, die den grond beploegen en bezaaien, zooals hun de goede paters leerden, terwijl zij vroeger hunne medemenschen beoorloogden en slechts van de jacht leefden.

Had Patricio de la Escosura, van de Spaansche Academie, recht om in zijne voorrede op Fr. Cañamaque's *Recuerdos de Filipinas*, 1877, te schrijven : "Op de Philippijnen zijn de monniken het eenig middel tot beschaving"? Men leze, wat Tannert in zijn reeds aangehaald werk zegt :

De monniksorden komt de verdienste toe, de Philippijnen tot vreedzame ontwikkeling te hebben gebracht. Haar behoort de roem de eilandbevolking, die op den laagsten trap der beschaving stond, beschermd te hebben tegen de heerschappij van willekeur en roofzucht der inlandsche hoofden. Zij legden, door de inboorlingen tot het Christendom te bekeeren, de eerste zware dwarsliggers der beschaving in het moeras van verstandelijk en zedelijk bederf, waarin het volk zich bevond. Zij gaven den heerlijken, vruchtbaren archipel, die door oorlogjes allerwegen ontvolkt werd, de noodige binnenlandsche rust en zorgden ervoor, dat de zachte *leyes de Indias* (koloniale wetten) geëerbiedigd werden.

Door haar verwierven de eilanden spoedig eene betrekkelijk hooge beschaving, en de bewoners leefden eeuwen lang onder de patriarchale leiding der monniken idyllisch rustiger en behaaglijker dan de bevolking van welke andere tropische kolonie ook, of van eenig tropisch land, dat door een inlandsch vorst geregeerd wordt.

"Neergeschoten" werd er niet. In zooverre schijnt de uitspraak gegrond van F. de P. Entralas : "Dank zij den monniken zijn de Philippijnen de eerste kolonie der wereld ; de verdediging der monniken moet thans als een nationale plicht beschouwd worden." In menige andere kolonie zou veel kruit en lood zijn bespaard, als de eerste veroveraars door zulke vreedzame beschavers waren gevolgd, wier geheele staatkunde in naastenliefde en verzoening bestond. De monniksorden gaan meê met den tijd ; zij weten aan de eischen van den nieuwen tijd te voldoen. Dwaas en onbillijk is het, hen voor de fouten en nalatigheden van het staatsbestier verantwoordelijk te stellen.

DE FEESTVIERING.

Met het grootste enthousiasme zijn de drie feestdagen ter eere van H. M. Koningin WILHELMINA hier gevierd. Voorspelde de voorbereiding tot het feest reeds een heerlijk verloop, dat verloop is zoo schitterend geweest als men zich nauwelijks had durven voorstellen. Iedereen heeft daartoe medegewerkt in de beste eensgezindheid, die zich uitsprak in de goede orde, welke in de stad zonder eenigen maatregel van geweld heerschte.

Maandagmiddag klokslag twaalf uur begon de feestviering ; toen zag men nog slechts hier en daar een laatste hand leggen aan de versiering, die over het algemeen uitmuntte door goeden smaak. Den dag trok na het vallen van het kanonschot te drie ure de allegorische optocht uit het Waterfort langs de verschillende straten en pleinen van Pietermaai, Scharloo en Otrabanda om omstreeks zes uur binnen bovengenoemd fort terug te keeren.

Van dien optocht stippen wij alleen aan de vijfde afdeeling : *Hulde aan Hare Majesteit de Koningin.* Men kon zien, die afdeeling was met een bijzondere zorg en voorliefde voorbereid en samengesteld, omdat zich daarin vooral het doel van den geheelen optocht openbaarde, namelijk : hulde brengen aan Hare Majesteit de Koningin bij de aanvaarding der regeering.

Den tweeden dag, Dinsdag, omstreeks acht uur 's morgens verdrong zich een groote menigte in den omtrek van het Gouvernementshuis, toen het muziekorps der weezen van Santa Rosa onder het spelen van hun marsch het fort Amsterdam binnentrok. Daar kwamen ook tegen half negen in de beste orde met hunne leermeesters samen de kinderen der R. K. bijzondere scholen om der Koningin in de persoon van haar Vertegenwoordiger den Hoogedel Gestrengen Heer Gouverneur der kolonie hunne hulde te brengen en het bestuur hun dank te betuigen voor de belangstelling, waarvan de bijzondere scholen dikwijls het voorwerp mochten zijn.

Dat de ouders dier kinderen en zij die belangstellen in het bijzonder onderwijs vol geestdrift waren bij het uitmuntend slagen dezer aubade kan ons niet verwonderen ; maar dat personen, die uit kracht hunner beginselen tegenstanders zijn van de bijzondere scholen bij het gezang der kinderen en bij het spelen der weezen als bezield werden met eenzelfden geestdrift en in enthousiasme deze hulde-betooging toejuichten, dat is wel de schoonste belooning geweest voor hen, die deze hulde hebben voorbereid en het duidelijkste blijk, dat deze manifestatie uitstekend geslaagd is. Eenzelfde hulde werd later, ofschoon met kleiner getal leerlingen maar toch met goed succès, gebracht door de leerlingen der Openbare School en van het Colegio Baralt.

Een woord van lof aan het muziekorps van Santa Rosa, dat na afloop der aubade in vereeniging met de kinderen en ook afzonderlijk zooals vóór het Gouvernementshuis, zich liet hooren vóór de bisschoppelijke woning, moge hier zijn plaats vinden. Vooral bewonderden wij den tact van den Eerw. Heer MONACO, die in drie maanden tijds het muziekorps van het Weeshuis tot zulk een hoogen trap van ontwikkeling wist op te voeren, dat iedereen de zwakke krachten, waarover te beschikken valt — de ouderdom der muzikanten loopt van zes tot zestien jaren — in aanmerking genomen, het spel als uitmuntend roemde.

Doch wanneer wij hier niet spreken over het muziekorps der Stedelijke Schutterij, over dat van het garnizoen, over de kapel van de Italiaansche oorlogsschepen *Carlo Alberto* en *Calabria*, dan is het niet omdat wij daarvoor geen lof overhebben, integendeel, zij hebben hun roem schitterend gehandhaafd ; maar omdat uit den aard der zaak het muziekorps van Santa Rosa meer de aandacht trok en een geheel bijzondere verschijning was. Ook spreken wij niet van het verloop der volksspelen gedurende de feestdagen ; men kent ze en in hoofdzaak verschilden ze niet van die der vorige jaren.

Dinsdag 's avonds had nog de inwijding plaats van het paviljoen *Wilhelmina* aan den Waterkant van Otrabanda. Bij die gelegenheid speelden de kapel der Stedelijke Schutterij en die van het garnizoen en werd er vuurwerk vóór het Gouvernementshuis afgestoken.

Eindelijk was de langverwachte 31ste Augustus aangebroken. Des nachts om twaalf uur donderde een kanonschot van het fort Nassau, de kerkklokken luidden en verkondigden aan stad en land, dat Koningin WILHELMINA zelf de teugels van het bewind over Nederland en zijne koloniën in handen nam.

Over die nauwelijks begonnen regeering werd Gods zegen overvloedig afgesmeekt in de verschillende bedehuizen der kolonie ; met de grootste plechtigheid geschiedde dit in de Sint-Annakerk van Otrabanda, waar Z. D. H. Mgr. J. J. A. VAN BAARS, Apostolisch Vicaris van Curaçao, omstuwd van een groote priesterschaar, de Pontificale H. Mis opdroeg en plechtig de lofzang *Te Deum* zong, en waar de Hoogedel Gestrenge Heer Mr. C. A. H. BARGE, Gouverneur der Kolonie, omgeven door zijne adjudanten, door de eerewacht en door een deputatie van de Kroningsfeest-commissie, tegenwoordig was. Na het Evangelie hield Z. D. H. een toespraak tot de vergaderde menigte en wees haar op den oorsprong van het gezag, dat juist om dien oorsprong gehoorzaamd en geëerbiedigd moet worden en betuigde ten slotte aan den Vertegenwoordiger der Koningin in de kolonie de liefde, aanhankelijkheid en trouw van het Katholieke volk aan het huis van Oranje en aan Hare Majesteit Koningin WILHELMINA.

Na afloop der kerkelijke plechtigheden had de groote parade en de audiëntie ten Gouvernementshuize plaats, waar vele autoriteiten, ambtenaren, officieren van Schutterij, Land- en Zeemacht en particulieren samenkwamen om bij monde van den Weledel Gestrengen Heer Procureur-Generaal hunne wenschen voor het heil der Koningin te uiten.

Omstreeks zes uur 's namiddags werd de muziektent *La Coronacion* op het plein van Pietermaai ingewijd, waarbij het Italiaansche muziekorps van de *Carlo Alberto* zich liet hooren. Een groote menigte was daarbij tegenwoordig, die zich vandaar begaf naar het plein vóór het Raadhuis, waar reeds velen stonden te wachten op het vuurwerk, dat ten negen ure zou ontstoken worden en het slot zou zijn van het feest, dat gevierd werd. Dat slot was schitterend en droeg vooral wat de nummers 3, 8 en 10 van het program aangaat de algemeene goedkeuring weg.

Zoo gingen dan deze feestelijke dagen voorbij en zij zullen een diepen indruk achterlaten bij allen. Zij

---

nos un poco na principio, ma ora nos tabata den calor di nos combersacion contando locura di soembi tras di otro, contando també algun misterio di su castiljo, el a coeminza hari i dici hariendo :

"Larga es soembi nan bini noema cerca mi, lo mi sabi di juda nan !"

"Di ripiente i spantá mi a mira com mi amigoe Hobrecht a haja un color horribel.

"Kiko tabata su falta ? E no tabata contentoe coe es jonkman ?

"Mi tabata conocé mi amigoe masjar bon, pa mi larga di sabi, koe den es estado koe é ta, su cabez ta jen di locura i mi no tabata kier pa haci ningun chanza coe nos amigoe nobo, koe podisé lo e por toema na maloe.

"Enfin, mi a keda ketoe, ma es otronan, principalmente Hobrecht tabata jena es hoben Tuhring — asina es intendente tabata jama — su cabez jen di locura di soembi di su castiljo i bisando é també koe principalmente es parti di castiljo koe é ta ocupa ta mas peligroso di tantoe soembi koe é tin.

"Mi no tabata, ni di ningun manera, di acuerdo coe es cuestion ai, i hasta mi a haja koe ta un locura ; pasobra segun mi tabata bon combersacion pa hende ignorante, ma no pa homber serio.

"No a dura tampoco muchoe largoe, koe Tuhring a lamanta para i dici coe nos algo menasante i algo chanzando :

"Larga es soembinan bini noema, lo mi ricibi nan bon !"

"Toer tabata hari ; awor koe nos tabata sol, mi no por a larga di moenstra nan com maloe nan a comporta nan, coe tal combersacion coe es joven ai.

"Hobrecht tabata mira mi cada bez manera é kier a puntra mi un cos, é tabata habri su boca manera é kier papia, ma é tabata hari den di é més i keda ketoe.

"Mi tabatin un presentimentoe, koe é tin un cos ta bai haci, i pa esai mi no kier a moet for di djé.

"També mi a ripara, koe di repiente el a separé pa algun minuut, i com el a spanta koe é a sigié unbez.

"Nos a lamanta i nos a sali for di sala.

"Mi a cohé Hobrecht na su manoe i mi dici coe né :

"Tende mi bieuw, bo tin un cos ta bai haci awé nochi, declara mi noema.

"El a coeminsa hari i a respondé mi toer bruhá :

"Ai, ta spanta, mi kier spanté noema, e ta broma muchoe !

"Mi a spanta ; aunke koe semper mi tabata presente na toer su trampanan mi no por a kita un sintimentoe desagradabel for di mi, i un boz interior tabata bisa mi koe es cos aki no ta caba bon.

"Despues di un largo rato, mi a bin haja sabi, kiko tabata su idea, i tabata atrobé un di su ingenionan peligroso.

"Lo é hunga di soembi den es castiljo, i lo é sinja Tuhring spanta.

"Mi a haci toer mi posibel pa saké for di su idea ; ma mi palabranan no a sirbi, mi no por a combencé,

"No ta tené miedoe," é dici, "ni un gota di sanger lo no corré, ma mi kier doena es jonkman ai un castigo chikitoe."

"Kiko anto mi por a haci ; el a sigi coe su idea ; mi a resolvé anto di scondé mi curpa tras di porta, pa evita podisé un desgracia.

"Poco-poco es klok di torentji tabata bati diez-dos ora.

"Tuhring tabata droemi coe su wowonan habrir. Su revolver tabata un banda di djé i é tabata lombra den claridad di luna. Sosegadamente el a drai un banda.

"Di repiente porta a krak, el a lamanta boela coe su revolver den su manoe.

"Den es porta habrir tabata para un figura na blancoe, clar luzá pa luna.

"Tuhring tabata mira es figura acerkéle coe un bista sombria i exitante.

"Su boz tabata clar i firme :

"Mi ta manda bo di sali for di es kamber aki."

"Poco-poco es figura tabata jega mas acerca, mi tabata mira com Tuhring tabata preparé.

"Stop coe es locuranan ai ! é tabata grita." Keda para ai, of mi ta tira bo.

"El a hala gai di su revolver.

"No caba coe mi pacensji !" é dici casi for di é mes ; ma por nada, é soembi tabata bini mas cerca djé, awor el, a jega cerca djé, el a zak riba djé i....un tiro a sona den es silencio ai di anochi....

"Mi a mira es figura blancoe lamanta para : "Bo balanan no ta cohé mi !" i el a tira Tuhring coe e bala riba su pechoe,

Despues, un grito, un caida, mi a boela drenta. Hobrecht tabata kita su panja.

"Nos a lamanta Tuhring ponéle riba cama, ranka su panjanan for di su curpa, ma tabata por nada, Tuhring tabata morto !"

Mi amigoe a lamanta boela for di riba es banki koe nos ta sinta.

"Morto, bo ta bisa — morto ? Terribel, com por tabata posibel ? Ta com bini koe es pistool a manca ?"

"Spantoe — un paralizacion di coerazon a poné fin na su bida — i e pistool ? Si mi amigoe, é no a bisa mi koe ni un gota di sanger lo drama ?

"El a saca e bala padilanti for di es pistool i el a tené den su manoe— es pistool tabatin solamente su piston !"

"I kiko tabata conclusion ?" Luzius a puntra despues di un ratoe.

"Prison, cuantoe tempoe koe ta, mi no sabi, ma kiko esai ta nifica, mi amigoe ! Mira com é ta ! Hinter su bida ta tormentoe, lo é keda semper coe recuerdo di su mal wega.

"Mi també a cai maloe pisá, i tem el a bolbé i koe nos a bolbé contra coe otro, mi a jora manera un mucha ; es castigo tabata muchoe pisá pa su mal chanza !"

hebben getoond, dat de liefde en genegenheid jegens het Oranje-huis en de jeugdige Koningin, die thans tot het bestuur gekomen is, aller harten kloppen doet, dat de vereering, die bewezen wordt aan de jeugdige Vorstin, algemeen is en een waarborg biedt voor een gelukkige en voorspoedige regeering.

Geve God, dat het zoo zij!

***

Wij zeiden reeds, dat de versiering der straten en huizen over het algemeen smaakvol was. De Breede Straat van Otrabanda als van Willemstad had een bijzonder feestelijk aanzien. Daartoe droeg vooral bij te Otrabanda de versiering van de *Botica del Carmen*, van de societeit *La Coronación* en van *Casa Blanca*, dat met het *Colegio Santo Tomás* vooral 's avonds door zijne verlichting uitmuntte. De Breede Straat van Willemstad was in feestdos gestoken door de versiering van de kantoren der *Red D Line* en van den sigaren-winkel in het midden dier straat en door de eerepoort op het einde. Verder te Pietermaai trokken de beide Israelietische bedehuizen, het Raadhuis en het klooster der Dominicanen vooral 's avonds de aandacht.

Een juweeltje op het gebied van decoratie was echter de versiering aan de bisschoppelijke woning. De buste der Koningin met een vlaggentropee tot achtergrond en omgeven door frisch groen en dat alles 's avonds badend in een zee van licht, waarlijk het was geen wonder, dat iedereen bewonderd stil bleef staan en zich verlustigde in het aanschouwen van dat eenvoudig schoone.

De Waterkant van Otrabanda was overigens niet een van de in de versiering minst bedeelde plaatsen.

Daartoe werkten ook mede *Hotel Brion*, de *Elegancia* en vooral de *Koningin Emma-brug*.

Wij zouden nog kunnen wijzen op tal van versieringen, die vermelding waardig zijn, wij noemden slechts de schoonste; doch groot of klein, weelderig of eenvoudig, allen legden ontegenzeggelijk getuigenis af van den goeden wil en de uitmuntende stemming der bevolking.

***

Hier mag een woord van lof maar ook van dank aan de Kroningsfeest-commissie niet ontbreken. Dat onze feesten zoo uitstekend zijn geslaagd, dat de goede orde niet werd verstoord, moet voor het grootste gedeelte aan haar worden dank geweten. Zij mag dan ook met voldoening terugzien op haar werk en waren de voorbereidende werkzaamheden niet altijd even aanmoedigend en aangenaam, de uitslag is eene schitterende beloning geweest voor het groote werk, dat werd verricht en heeft voorzeker alle moeilijkheden doen vergeten.

Bijzondere dank moet ook gebracht worden aan den Weledelen Heer Voorzitter der Kroningsfeest-commissie, door wiens ijvervolle bemoeiingen ook de buitenparochiën van ons eiland deelden in de algemeene vreugde en den behoeftigen daar een aangename dag werd bezorgd.

***

Ook in den vreemde hebben onze landgenooten feestgevierd. Voor zoover berichten daaromtrent tot ons zijn gekomen, begon men de feestelijkheden te La Guaira met een plechtige H. Mis, waarna de lofzang *Te Deum* gezongen werd. Na afloop dezer plechtigheden kwam men samen in de societeit *Vargas*, waar door de Heeren HELLMUND en SCHOLTZ toespraken werden gehouden en de aanwezigen heildronken uitbrachten. De inwoners van La Guaira gaven door het hijschen der vlaggen blijken van instemming met het feest der Hollandsche kolonie, die 's avonds ter eere van Koningin WILHELMINA een groot vuurwerk gaf.

Onderscheidingen

Een der eerste regeeringsdaden van H. M. Koningin WILHELMINA betreffende de kolonie Curaçao was het verleenen van een viertal onderscheidingen aan personen, die zich voor de kolonie verdienstelijk hebben gemaakt.

Met bijzondere ingenomenheid vermelden wij de benoeming van den Zeer Eerwaarden Heer C. BLOMMERDE, Rector van het St. Elizabethsgasthuis en Directeur van het Krankzinnigen- en van het Melaatschengesticht, tot Ridder van den Nederlandschen Leeuw.

Wij spreken zeker het gevoelen van allen zonder onderscheid uit, wanneer wij zeggen, dat deze onderscheiding in den vollen zin des woords een welverdiende is. Ongeveer veertig jaren heeft de Zeer Eerwaarde Heer C. BLOMMERDE reeds op Curaçao doorgebracht en al dien tijd zichzelven geheel gegeven vooral aan de armen en in de laatste jaren meer nog in het bijzonder aan de lijdenden en ongelukkigen. Zoo heeft ZEerw. zich de achting en eerbied verworven van allen en om die reden tooit thans het ridderkruis zijn borst.

Op dien moeielijken arbeid wees de Weledel Gestrenge Heer Mr. TH. NUIJENS, Lid van het Hof van Justitie alhier, in welgekozen bewoordingen toen ZWEG. uit naam van vele ingezetenen onzer stad aan den nieuwbenoemden Ridder een serenanade kwam aanbieden en hem uit naam van allen gelukwenschte met zijne benoeming, die, zooals de Heer NUIJENS zeide, allen verheugt.

Aan dit woord voegden ook Z. D. H. Mgr. J. J. A. VAN BAARS en de Hoogedel Gestrenge Heer Gouverneur hunne gelukwenschen toe.

Dat de Zeer Eerwaarde Heer C. BLOMMERDE, alsmede de Weledele Heeren E. D. E. VAN DEN BOSSCHE, M. J. SELHORST en D. C. VAN ROMONDT, nieuwbenoemde Ridders in de Orde van Oranje Nassau ook ons toestaan hun onze beste wenschen aan te bieden en hun van harte geluk te wenschen met de hooge onderscheiding, welke zij ontvingen!

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Kerkelijke berichten.

Z. D. H. Mgr. J. J. A. VAN BAARS, Apostolisch Vicaris van Curaçao, heeft benoemd tot kapelaan der St. Martinus-parochie te Kralendijk op Bonaire den WelEerwaarden Heer A. ELLIS, den 29sten Mei ll. tot priester gewijd. ZEerw. is gisteren met de *Gouverneur Van den Brandhof* naar zijne bestemming vertrokken.

***

De Zeer Eerwaarde Pater L. JANSEN, Pastoor der Rozenkranskerk te Pietermaai is laatstleden Woensdag na een afwezigheid van bijna anderhalf jaar uit Holland hier teruggekeerd. Met ZEerw. kwam hier ook aan de WelEerwaarde Pater R. WAHLEN, die bestemd is voor het Groot-Seminarie te Scherpenheuvel.

Havennieuws.

Verleden week Zaterdagmorgen vertoonde zich voor onze haven het Italiaansche eskader, bestaande uit vier oorlogsschepen onder bevel van Admiraal CANDIANI, dat tot invordering der schadeloosstelling- Cerruti eenigen tijd voor Cartagena heeft gelegen. Het saluut, dat het eskader in zee aan de haven bracht, werd beantwoord door het Waterfort.

Daarna stoomde het admiraalsschip *Carlo Alberto* onder het spelen van *Wilhelmus van Nassauwen* de haven binnen gevolgd door de *Piemonte*, Commandant GIRLIANI, en later omstreeks twaalf uur door de *Calabria*, Commandant AVOLINI. De *Umbria*, Commandant BUONO viel hier Zondagmorgen omstreeks negen uur binnen. De vier oorlogsbodems ankeren in het Schottegat en zijn hier gekomen om deel te nemen aan de kroningsfeesten en tevens zich te voorzien van levensmiddelen en steenkolen uit het Italiaansche transportschip *Bisagno*, dat de vorige week van Gibraltar hier aankwam.

In den namiddag van denzelfden dag begaf zich de Consul van Italië aan boord van de verschillende oorlogsschepen en werd daar met de verschuldigde eerbewijzen ontvangen; zoo ook laatstleden Donderdag de Hoogedel Gestrenge Heer Gouverneur der kolonie, die hedenavond aan de Italiaansche zeeofficieren ten zijnen huize een diner zal aanbieden.

De *Carlo Alberto* meet 7500 ton en heeft 42 kanonnen met een bemanning van 542 koppen; de *Piemonte* 3800 ton, 32 kanonnen en 331 koppen; de *Calabria* 2700 ton, 25 kanonnen en 265 koppen, terwijl de *Umbria* 2411 ton heeft met 32 stukken geschut en 263 koppen.

***

Het stoomschip *Philadelphia* van de *Red D Line*, in den Spaansch-Amerikaanschen oorlog ten gebruike afgestaan, komt weer in de gewone vaart en vertrekt den 8sten September van New-York naar hier.

***

Woensdagmorgen keerde hier met de *Prins Willem III* van den *K. W. I. M.* uit Holland terug tot groote vreugde zijner familie de Heer H. RINGELING, die ruim zeven jaar geleden van hier vertrok.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Guiseppe Ciliberti, Emilia Escou, Ramon A. Gordils, Lui Jackson (2), Pedro D. Jhode, An Lasare, Pedro Maria Lopez, Pedro R. Martinez, C. G. Meggi, A. Ory, Olina Seleps, William Severeyn, Margarita C. de Vengal, Ma. Vigiberto.

Niet voor verzending vatbaar een drukwerk geadresseerd aan David Namias, Caracas.

Leger.

Als een bijzonderheid mag worden vermeld, dat aan alle gedetineerde militairen ter gelegenheid der Koninginne-feesten algeheele kwijtschelding van straf is verleend, behalve aan één militair en wel omdat deze zich aan een vergrijp tegen de zedelijkheid had schuldig gemaakt.

Politiezaken.

Niettegenstaande de groote drukte op de straten gedurende de feestdagen heerschte bijna overal de beste orde. Slechts hier en daar had een schermutseling plaats. Zoo leverden Maandagmiddag eenige lieden in de Breede Straat van Otrabanda een gevecht met den stok en had daar Woensdag een verwonding plaats met een beitel.

Dankbaarheid.

Uit dankbaarheid aan het Oranjehuis voor de afschaffing der slavernij zullen zij, die in 1863 door WILLEM III werden vrij verklaard en thans nog in leven zijn, op de drie achtereenvolgende Dinsdagen telkens 's morgens om half zeven een gezongen H. Mis doen opdragen om Gods zegen over de regeering van Koningin WILHELMINA af te smeeken. Den eersten Dinsdag zal dit plaats hebben in de Sint-Annakerk van Otrabanda, den tweeden in de kapel van het St. Elizabeths-gasthuis en den derden Dinsdag in de Rozenkranskerk van Pietermaai.

Toezendingen.

Dezer dagen is door ons in dank ontvangen: *Hulde aan H. M. Wilhelmina de Eerste, Koningin der Nederlanden*, van de Gymnastiek-Vereeniging "Sparta" en *Wilhelmina Lied* met woorden van S. C. HENRIQUEZ en muziek van J. G. PALM.

Een verontschuldiging.

Wij hebben de vrijheid genomen de vorige week in ons blad de advertentiën achterwege te laten niettegenstaande het bindende van het contract om daardoor het nummer dier week een meer feestelijk aanzien te geven. Wij hopen, dat de betrokken personen om die reden daarmede vrede zullen genomen hebben.

ADVERTENTIEN.

Ondergeteekende is weêr ruim voorzien van witte en gekleurde bloemen, Holl. flanel, wierook, cocoszeep en de sigaren:

"La Bella Venezolana"

á fl. 1.75 per kistje van 50.

Curaçao, 2 September 1898.
J. S. SCHEIDELAAR.

---

van Houten's Cacao

Wordt door de Cacao-kenners wegens hare voortreffelijkheid en heerlijken smaak boven andere merken verkozen.

Bekendmaking.

De publieke verkoop van ZILVEREN, GOUDEN en JUWEELEN VOORWERPEN, beleend ter *Spaar- en Beleenbank* van 1 Januari t/m 30 Juni 1896, onder N°. 7669 E t/m N°. 2217 H. zal plaats hebben op Donderdag den 8sten September a. s. en volgende dagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, 25den n Augustus 1898.
De Voorzitter,
M. P. CURIEL.

ANUNCIO.

Bendementoe di PREENDANAN di PLATA, ORO i DJAMANTA koe tin placa fiá ariba nan na *Spaar- en Beleenbank*, esta esnan for di 1 di Januari té 30 di Juni 1896 bao di N°. 7669 E té N°. 2217 H, lo toema lugá dia Huebes 8 di September i dianan koe ta sigui.

Ta jama interesadonan di bin paga nan interes, afin di evita nan bendementoe.

Curaçao, 25 di Augustus 1898.
President,
M. P. CURIEL.

LA SANGRE ES LA VIDA.

La ausencia de curpúsculos rojos, principio vivificador de la sangre, produce la enfermedad que se llama Anemia. Se nota en las caras y manos pálidas y labios sin sangre y es muy común en las mujeres. El enfermo siente debilidad ó flojez general, condición que predispone el cuerpo á todo género de enfermedades y que requiere un remedio de eficacia probada. La legítima

Emulsión de Scott

Marca de Fábrica.

de aceite de hígado de bacalao con hipofosfitos de cal y de sosa parece adaptarse especialmente á la producción de los glóbulos rojos, siendo esa una de las propiedades que hacen del aceite de hígado de bacalao un agente terapéutico de tanto mérito y de aplicación tan constante en la Medicina. Los hipofosfitos son grandes tónicos y ayudan á la pronta recuperación de las fuerzas y de la vitalidad. La Emulsión de Scott es lo mejor para los niños. Con su uso se desarrollan fuertes y robustos. Es grata al paladar.

De venta en las Boticas. Cuidado con las falsificaciones é imitaciones.

Scott y Bowne, Quimicos, Nueva York.

¡A LAS PERSONAS DE BUEN GUSTO!

El que desee tomar una cerveza pura verdaderamente deliciosa, que no contiene alcohol sino en cantidad insignificante, tome la afamada marca

EL CIERVO,

la más apropiada para los climas cálidos.

Unicos agentes para Curazao
DE LANNOY & Co.
Botica Central.

N. WOUTERLOOD PJ^Z.

te LEIDEN.

FABRIKANT VAN

Verduurzaamde Levensmiddelen

Gedeponeerd Fabrieksmerk

N B. Nevensstaand merk komt voor op de bodems of deksels der blikken, op de etiketten en verpakkingen.

FOTOGRAFIA SOUBLETTE.

Este muy conocido Taller se ofrece de nuevo sus trabajos á sus numerosos clientes, acaba de recibir máquinas de las últimas invenciones y tiene constantemente de venta aparatos ó ingredientes frescos para el arte fotográfico.

HORAS DE TRABAJO
de 8 A. M. — 4 P. M.

AVISO.

Tengo el honor de participar al público en general y al comercio en particular que he sido nombrado Agente-vendedor de la sabrosa y deliciosa

JINEBRA DE NOLET

DE SCHIEDAM.

Expendo esta jinebra — la mas fina que se ha importado en ésta y premiada en varias Exposiciones — á los siguientes precios:

Werkelijke Oude Jenever (*Jinebra verdaderamente añeja*) 12 canecas, 14⅔ Litros en caja......fl. 16.—

Werkelijke Oude Jenever (*Jinebra verdaderamente añeja*) 24 medias canecas 12 Litros en caja ....fl. 17.—

Pure Schiedam Geneva, 15 frascos, 19 Litros en caja...........fl. 11.50

Pure Schiedam Geneva, 15 frascos, 16 Litros en caja...........fl. 10.50

El que quiera proveerse de una jinebra verdaderamente vieja y fina, que compre la marca

"NOLET"

AURELIO ALVAREZ.
Otrabanda (Curazao W. I.)

LUZ DIAMANTE,

LONGMAN & MARTINEZ,
NEW YORK.

Libre de Explosión, Humo y Mal Olor.
— De Venta Por —
Las Ferreterías y Almacenes de Víveres.

De door ons in 1867 uitgevonden ***Fijne Palmitine Zeep*** is de meest gerenommeerde Nederlandsche Toiletzeep, fijn geparfumeerd, bijzonder zacht voor de huid en de meest geschikte Zeep voor zuigelingen en kinderen en voor alle personen, die prijs stellen op eene gezonde blanke en zachte huid.

Voor de tropische luchtstreken is deze Zeep uitmuntend, daar zij door zuiverheid van fabrikaat en hoog zeepgehalte onveranderlijk en niet aan uitdrogen onderhevig is.

Onze ***Palmitine Zeep*** staat onder voortdurende contrôle van Dr. P. F. VAN HAMEL ROOS en A. HARMENS Wzn. te Amsterdam.

Ieder stukje moet van onzen naam en gedeponeerd fabrieksmerk "***HET ANKER***" voorzien zijn.

Men wachte zich voor de talrijke namaaksels.

SOLIEDE VERKOOPERS GEZOCHT.

GEBR. DOBBELMANN,
Nijmegen. *Zeepfabrikanten*

De inteekening is opengesteld op den 32en Jaargang van de

Katholieke Illustratie.

De KATHOLIEKE ILLUSTRATIE verschijnt in 52 wekelijksche nummers of 12 maandelijksche aflevering (naar verkiezing te bekomen.)

De abonnementsprijs is slechts fl.3.60 per jaar.

STEEDS

blijft de inteekening geopend op de

Papiamentsch-Hollandsche Woordenlijst

DOOR

ALFREDO F. SINTIAGO.

Nadere informaties te bekomen te Willemstad, Kerkstraat N° 195 of in den Boekhandel van de Heeren A. Bethencourt en Zonen, Willemstad.

Zie N° 743 van de *Amigoe di Curaçao*

IMPRENTA DE LA LIBRERIA DE A. BETHENCOURT É HIJOS, CURAZAO.